

26. august 2025

Lahend nr 34012/20 – õigus õiglasele kohtumenetlusele mõistliku aja jooksul

Vervele vs. Kreeka

Artiklid 6 ja 13

Asjaolud

22. juunil 2001 esitas kaebaja oma tööandja (Ippokrateio haigla) vastu hagi seoses maksmata töötasuga. Kaebaja töötas haiglas koristajana. Menetlus lükati edasi kuni lõpliku otsuse tegemiseni seoses hageja varasema hagiaga sama tööandja vastu. 20. aprillil 2015 rahuldas esimese astme kohus osaliselt viimati nimetatud hagi. Apellatsioonkaebuse alusel tühistati see otsus ja kaebaja hagi rahuldati osaliselt. Hageja esitas selle peale kaebuse, mille kassatsioonikohus jättis rahuldamata. See otsus jõustus 10. märtsil 2020 ja 9. aprillil 2020 sai kaebaja sellest ametliku koopia.

2014. aasta veebruaris jõustus seadus nr 4239/2014, mille eesmärk oli võimaldada saada hüvitist põhjendamatute viivituste eest tsiviil- ja kriminaalkohtutes ning kontrollkojas.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja konventsiooni artikli 6 lõike 1 ja artiklile 13. Ta leidis, et tema kaebuse menetlus oli liiga pikk ja et tsiviilkohtutes menetluse liigse pikkuse eest pakutud õiguskaitsevahend ei olnud tõhus.

EIK seisukohad

Artikkel 13 koos artikli 6 lõikega 1

EIK märkis kaebaja kaebuse siseriikliku menetluse pikkuse kohta, mis kestis peaaegu 19 aastat kolmes kohtuastmes, et see on artikli 13 tähenduses „vaieldav“ ning et kaebajal oli õigus õiguskaitsevahendile, mille abil ta oleks saanud siseriiklikest kohtutest taotleda asjakohast hüvitist mõistliku menetlusaja rikkumise kohta.

(1) Menetluse „killustatus“ kohtuastmete kaupa

Seaduse nr 4239/2014 artikli 3 lõike 1 kohaselt tuli õiglase hüvitise nõuded esitada eraldi iga kohtuastme kohta 6 kuu jooksul alates kohtu poolt nendes menetlustes tehtud „lõpliku otsuse“ kättetoimetamisest. EIK on varem leidnud, et seadusega nr 4239/2014 kehtestatud kompensatsioonivahend pakub artikli 35 lõike 1 ja artikli 13 tähenduses vajalikku tõhusust. Hiljem on EIK kinnitanud, et menetluse pikkuse kohta kaebuse esitamise õiguskaitsevahend on „tõhus“ ainult siis, kui see suudab hõlmata kõiki kaebuse esemeks oleva menetluse etappe ja seega arvestada nende kogupikkust.

Õiguskaitsevahendi tõhusust uuesti läbi vaadates leidis EIK, et selle tõlgendus takistas siseriiklikel kohtutel kohaldamast standardeid, mis olid kooskõlas EIK kohtupraktikas sätestatud põhimõttega. Kaebajad pidid pöörduma iga kohtu poole eraldi – isegi kui menetlused võisid jätkuda appellatsiooni- ja kassatsiooniasemes, ilma et kumbki kohus saaks nende kogupikkust läbi vaadata. EIK leidis, et see oli vastuolus EIK järjepideva lähenemisviisiga, et kuigi menetlused võisid igas etapis kesta aja, mida ei saa iseenesest pidada ülemääraseks, võis kogukestus siiski olla ülemäärane. EIK märkis, et sellega pandi kaebajatele ka ülemäärane koormus esitada mitu õiglase hüvitise nõuet ja algatada paralleelseid

¹ Lühiülevaates kajastatud lahendite valiku aluseks on EIK enda otsingumootoris avaldatud Legal Summary'd.

kohtumenetlusi isegi siis, kui nende asjas polnud veel lõplikku otsust tehtud. See suurendab niigi ülekoormatud kohtute koormust.

(2) Kriteeriumid õiglase hüvitise nõuete rahuldamata jätmise otsuste puhul „mõistliku” aja hindamiseks

Uurides aastatel 2015–2024 tehtud siseriiklikke otsuseid, kus tsiviilmenetluse ülemäära pika menetlusaja eest esitatud hüvitisnõudeid sisuliselt läbi vaadati, märkis EIK, et oli juhtumeid, kus siseriiklikud kohtud ei tuvastanud ametivõimude käitumises puudusi, hoolimata enam kui kolmeaastastest viivitustest, mille eest kaebajat ei saanud vastutavaks pidada. EIK märkis, et isegi arvestades põhimõtet, et menetluslik initsiatiiv on pooltel, ei vabasta see kohtunikke kohustusest tagada artikli 6 lõikega 1 nõutav menetluskiirus.

Samuti on olnud mitu juhtumit, kus siseriiklikud kohtud on leidnud, et istungi kuupäeva määramine sõltus kohtu sisemisest korraldusest ja et seetõttu ei ole kaebajale kahju tekitatud ja et istungit oleks saanud taotleda ka varasemale kuupäevale. EIK märkis, et on juba varasemalt leidnud, et varasema kuupäeva taotlemist ei saa pidada tõhusaks õiguskaitsevahendiks, mis võimaldaks menetlust kiirendada, et vältida selle pikkuse konventsiooniga vastuolus olemist. Väga vähestel juhtudel, kui kaebajad olid sellise taotluse esitanud, ei olnud seda ka alati rahuldatud. Kaebaja suutmatust seda menetluse kiirendamise vahendit kasutada ei vabasta riiki kohustusest korraldada oma kohtusüsteem nii, et selles oleks tagatud õigus saada otsus mõistliku aja jooksul.

(3) Kaebuse esitamisega seotud hüvitis ja kulud

EIK märkis, et rohkem kui neljas viiendikus valitsuse esitatud juhtumitest olid kohtud määranud väiksema hüvitise, kui EIK oleks sellistel asjaoludel määranud.

Seaduse nr 4239/2014 artikli 5 lõike 3 kohaselt hüvitab riik õiglase hüvitise nõude rahuldamise korral kaebaja nõude esitamise ja õigusabikulud teatud summani. Nõude rahuldamata jätmise korral võidi kaebajalt nõuda kulude tasumist. Seadus ei käsitlenud olukorda, kus nõue rahuldati osaliselt. EIK märkis, et kõigis otsustes, kus nõuded rahuldati, rahuldati nõuded aga ainult osaliselt. Veidi enam kui pooltes neist otsustest kohustas kohus pooltel kanda ise oma kulud ja ülejäänud otsustes hüvitati kulud kaebajatele osaliselt.

(4) Erapooletus

Seaduse nr 4239/2014 artikkel 4 sätestas konkreetse menetluse iga kohtuastme jaoks, mis vastutab hüvitisnõude läbivaatamise eest. EIK jaoks ei tekitanud see erapoolikuse küsimust.

(5) Järeldus

Kohtul ei olnud põhjust kahelda, et õiglase hüvitise nõudeid vaadatakse praktikas läbi vajaliku kiirusega. Menetluste killustatus oli aga vastuolus EIK kohtupraktikaga ega võimaldanud uurida menetluse kogupikkust. Märkimisväärsel arvul juhtudel, kui siseriiklikud kohtud olid õiglase hüvitise nõuded jätnud rahuldamata, ei vastanud nende tõlgendus menetluse pikkuse hindamise osas EIK praktikale. Kui hüvitis määrati, siis see ei vastanud EIK praktikale, eriti kui arvesse võeti kahjunõude esitamisega seotud kulusid.

EIK leidis, et vaidlusalune õiguskaitsevahend ei pakkunud asjakohast hüvitist ja seda ei saanud pidada tõhusaks. EIK tuvastas käesolevas asjas artikkel 13 koos artikli 6 lõikega 1 rikkumise.

Artikkel 6 lõige 1

EIK märkis, et kaebaja hagi ei saanud pidada eriti keeruliseks. Kaebaja oli menetluses üldiselt aktiivne, oli teinud mitmeid menetluslikke toiminguid kohtuistungite määramiseks ning oli näidanud üles tsiviilmenetluses nõutavat „tavapärast hoolsust“. Kaebaja hagi lahendamine kestis kolmes astmes kokku ligi 19 aastat. Kohtuasutuste poolt oli pikki tegevusetuse perioode ja mitu viivitusperioodi, mis kokkuvõttes näitasid, et menetlus ei olnud kulgenud vajaliku kiirusega.

EIK tuvastas menetlusaja osas artikkel 6 lõike 1 rikkumise.

Artikkel 41

EIK leidis, et Kreeka peab kaebajale maksma mittevarelise kahju hüvitiseks 11 000 eurot ja kulude katteks 240 eurot.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

26. august 2025

Lahend nr 59813/19 – positiivsed kohustused

M.A. vs. Island

Artiklid 8 ja 14

Asjaolud

2017. aasta detsembris esitas kaebaja politseile kaebuse oma endise poiss-sõbra vastu seoses kahe füüsilise rünnaku juhtumiga, mis väidetavalt pandi toime 2016. aasta veebruaris ja juulis, ning talle 2017. aasta mais esitatud ähvardusega. Peale mõlemat juhtumit pöördus kaebaja arsti poole ja tema vigastused dokumenteeriti. Kaebaja võttis politseiga esialgu ühendust 2017. aasta jaanuaris, kuid ei soovinud sel ajal ametlikku kaebust esitada. 2017. aasta mais pärast seda, kui tema endine poiss-sõber sai teada, et ta oli politseiga ühendust võtnud, ähvardas ta saata temast intiimseid fotosid tema tööandjale.

Juhtum liikus mitu korda erinevate politseiosakondade vahel. Prokurör saatis juhtumi kolm korda edasiseks uurimiseks tagasi, märkides iga kord, et see on vana juhtum ja uurimine tuleks läbi viia viivitamatult.

Kaebajat kuulati politseijaoskonnas üle 2018. aasta märtsis ja seejärel toimus kaks korda telefoni teel täiendav küsitlus.

Pärast kaebaja e-kirju, milles ta väljendas muret aegumistähtaegade osas, vastas uurija 2018. aasta juunis, et nad jätkavad juhtumiga niipea kui võimalik. Endine poiss-sõber kutsuti ülekuulamisele 2018. aasta juulis, kuid ta ei ilmunud kohale. Ta kuulati lõpuks üle 2018. aasta augusti lõpus, kus ta osaliselt tunnistas, et tal oli 2016. aasta juuli intsidentide ajal kaebajaga füüsiline kontakt. Valitsuse sõnul viitas e-kirjavahetus sellele, et uurija suvepuhkus mängis hilinenud ülekuulamises rolli.

Politsei kuulas 2018. aasta oktoobrist kuni 2019. aasta märtsini üle neli tunnistajat, kes tunnistasid, et nägid väidetavate intsidentide järel kaebajal vigastusi. Kaks neist väitsid, et nägid kaebaja endist poiss-sõpra kaebajat 2016. aasta juulis vastu ust lükkamas.

2019. aasta aprillis lõpetas politsei uurimise. Pärast kaebaja kaebust kinnitas riigiprokurör, et kuna endist poiss-sõpra ei olnud üle kuulatud enne 2018. aasta augustit, oli Islandi karistusseadustiku

(edaspidi „GPC“) artikli 217 alusel süütegude kaheaastane aegumistähtaeg möödunud. Prokurör leidis lisaks, et kuigi kaebaja väiteid toetavad tõendid, ei saa artiklit 218b, mis kriminaliseeris konkreetselt koduvägivalla, tagasiulatuvalt kohaldada 2016. aasta veebruari väidetavale rünnakule ning et ainuüksi 2016. aasta juuli intsident ei vasta artikli 218b kohaldamiseks vajaliku korduva või raske teo nõudele. Riigiprokurör tühistas aga politsei otsuse väidetava ähvarduse osas ja andis korralduse algatada süüdistuse esitamine GPC artikli 233 alusel. Endine poiss-sõber mõisteti selles kuriteos süüdi ja 2021. aasta septembris märkis apellatsioonikohus, et asjaolu, et ähvardus oli suunatud tema endisele kooselupartnerile, raskendas kuriteo raskust.

2021. aasta augustis vabandas politseikomissar avalikult kaebaja ees ja tunnistas, et menetlusvead olid põhjustanud rünnakute aegumise.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklitele 3 ja 8 eraldi ja koostoimes artikliga 14. Kaebaja leidis, et ametivõimud ei olnud tema koduvägivalla kaebuste kohta läbi viinud tõhusat uurimist ning et ta oli naisena diskrimineerimise ohvriks langenud. Ta leidis, et ametivõimud pole süstemaatiliselt suutnud uurida ja võidelda koduvägivalla vastu.

EIK seisukohad

Artikkel 8

EIK märkis, et puudus vajadus kindlaks teha, kas väidetav vägivald oli piisavalt tõsine, et see vastaks artikli 3 kohaldamisalasse toomiseks nõutavale minimaalsele raskusastmele, sest ametivõimudel oli igal juhul artikli 8 alusel identne positiivne kohustus kaitsta vägivallaohvreid.

(i) Õigusraamistik

Kuigi artikkel 218b ei olnud GPC-sse lisatud enne 2016. aastat, oli õigusraamistik juba ette näinud karmimad karistused koduvägivalla juhtumite puhul. GPC artikli 70 lõige 3 sätestas, et toimepanija ja ohvri vahelist lähedast suhet tuleks pidada raskendavaks asjaoluks, kui see suhe suurendas kuriteo raskust. Seega võimaldas see säte artiklite 217 ja 218 üldiste rünnakusätete alusel menetletud koduvägivalla juhtumite puhul karmimaid karistusi. Kuigi Istanbuli konventsioon nõudis koduvägivalla kriminaliseerimist, ei näinud see ette konkreetseid iseseisvaid süütegusid ja lubas koduvägivalla lisamist kas konkreetsete süütegude koosseisuelemendina või raskendava asjaoluna teiste süütegude karistuste määramisel.

EIK märkis, et kuna Islandil sai kriminaalmenetlust sai algatada ametiülesande täitmisel, oli Islandi seadusandlik lähenemisviis kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste standarditega. GPC artiklid 217 ja 218 olid kriminaliseerinud rünnaku, kusjuures artikli 217 alusel oli vähem tõsiste kuritegude puhul ette nähtud kaheaastane aegumistähtaeg. Kuigi pikemat aegumistähtaega võiks koduvägivalla juhtumite puhul pidada soovitavaks, arvestades selle olemust ja ohvrite erilist haavatavust, ei olnud kaheaastane periood iseenesest konventsiooni nõuetega vastuolus, kuna riikidel on aegumistähtaegade kehtestamisel lai kaalutusõigus.

(ii) Uurimise piisavus (menetluslik osa)

Kaebaja esitas oma kriminaalkaebuse 2017. aasta detsembris ehk siis umbes 17 kuni 22 kuud varem aset leidnud sündmuste kohta. Teda küsitleti esimest korda alles 2018. aasta märtsis. Aegumistähtaaja peatset möödumist arvestades olid ametivõimud kohustatud tegutsema eriti kiiresti. Kui endist poiss-sõpra oleks kahtlustatavana küsitletud enne 2018. aasta veebruari lõppu, poleks ükski süütegu aegunud. Küsitlus 2018. aasta juuni lõpuks oleks vähemalt ära hoidnud teise väidetava episoodi aegumise. Ühtegi neist meetmetest ei rakendatud, hoolimata prokuröri korduvatest juhistest juhtumi

kiirendamiseks ja hoolimata ametivõimude teadmisest, et kaebajat, kes oli jagatud hooldusõiguse tõttu oma endise poiss-sõbraga regulaarselt kontaktis, oli varem politseiga suhtlemise pärast ähvardatud.

Esialgsed viivitused näisid olevat tingitud halduslikust segadusest, kuna juhtum liikus erinevate politseiosakondade vahel üle enne, kui otsustati lõplikult, et milline üksus peaks uurimisega tegelema. Isegi pärast seda, kui kaebaja oli 2018. aasta juunis selgesõnaliselt väljendanud muret aegumistähtaja osas, ei paistnud, et uurimise kiirendamiseks oleks rakendatud mingeid kiireloomulisi meetmeid. Uurija vastus, et nad jätkavad niipea kui võimalik, ja nende otsus võtta suvepuhkus ilma asendajat leidmata näisid olevat kaasa aidanud endise poiss-sõbra ülekuulamise viibimisele ja lõpuks ka teise rünnaku aegumisele.

Asjaolu, et kaebaja endine poiss-sõber mõisteti hiljem süüdi kaebaja ähvardamises, rõhutas vaid ametivõimude suutmatuse tõsidust väidetava füüsilise vägivalla tõhusa uurimise tagamisel.

EIK tuvastas artikkel 8 rikkumise.

Artikkel 14 koos artiklitega 3 ja 8

Kuna kaebaja ei olnud väitnud individuaalset diskrimineerivat kohtlemist, pidi EIK uurima, kas kaebaja oli esitanud esmapilgul usutavaid tõendeid struktuurilise eelarvamuse või ebaproportsionaalse mõju kohta, mis võiks tõendamiskoormise valitsusele üle kanda.

EIK märkis, et oli vaieldamatu, et seksuaal- ja koduvägivald Islandil puudutas peamiselt naisi. Kaebaja esitatud statistika näitas, et valdav enamus ohvritest olid naised ja enamik toimepanijaid olid mehed. See asjaolu ei kajasta aga iseenesest ametivõimude diskrimineerivat poliitikat või käitumist ega üldiste meetmete ebaproportsionaalset mõju, vaid pigem laiemat ühiskondlikku probleemi.

EIK viitas, et Island on/oli rahvusvahelistes soolise võrdsuslikkuse hindamistes kõrgel kohal ja oli ellu viinud arvukalt seksuaalse ja koduvägivalla vastu võitlemiseks suunatud reforme, sealhulgas 2016. aasta seadusandlikud reformid, millega kehtestati GPC artikkel 218b ja 2018. aastal spetsiaalsete uurimiserühmade loomine. Kuigi sellised üldised meetmed ei välistanud diskrimineerimise võimalust praktikas, pakkusid need asjakohast konteksti, et teha kindlaks, kas ilmne ebavõrdsus tulenes diskrimineerivast kavatsusest või tegevusetusest.

Mis puudutab õigusraamistikku, siis koduvägivalda ei olnud enne 2016. aastat põhjalikult kriminaliseeritud, kuid see iseenesest ei näidanud diskrimineerivat kavatsust ega mõju. Eelmine õigusraamistik oli siiski pakkunud mitmesuguseid kaitsemeetmeid sätete kaudu, mis käsitlesid seksuaalset vägivalda, rünnakuid, ähvardusi ja lähedaste isikute rasket laimamist.

EIK leidis, et käesolev juhtum ei viidanud kuidagi sellele, et politseinikud või prokurörid oleksid püüdnud kaebajat veenda mitte kaebust esitama, andnud mõista, et ta oli süüdi, või näidanud üles eelarvamuslikku suhtumist naissoost ohvritesse.

EIK ei tuvastanud selles osas konventsiooni rikkumist.

Artikkel 41

EIK leidis, et Island peab kaebajale maksma 7500 eurot mittevaralise kahju hüvitiseks.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)

26. august 2025

Lahend nr 17006/20 – positiivsed kohustused

B.A. vs. Island

Artiklid 8 ja 14

Asjaolud

2017. aasta detsembris esitas kaebaja kaebuse oma endise partneri vastu, väites, et nende suhtes esines aastatel 2011–2014 füüsilist, psühholoogilist ja seksuaalset vägivalda. Politsei uurimise ajal abistas kaebajat talle ametlikult määratud esindaja. Ülekuulamisel väitis kaebaja, et ta ei ole pärast ühtegi väidetavat juhtumit kunagi viivitamatult arstiabi otsinud. Samuti kuulati üle tema partner, kes eitas igasugust süütegu. Lisaks kuulati üle 11 tunnistajat, kelle ütlused põhinesid kaebaja poolt pärast suhte lõppu tehtud avaldatud informatsioonile. Väidetaval vägivallal ei olnud otseseid tunnistajaid. Toimikus oli ka seksuaalse väärkohtlemise ohvrite keskuse tõend (milles väideti, et kaebaja oli teatanud raske vaimse, füüsilise ja seksuaalse vägivalla kogemisest), psühhiaatriaosakonna dokumendid, mis registreerisid tema depressiooni ja ärevuse ning psühholoogi avaldus, milles diagnoositi tal väidetava seksuaalkuriteo traumajärgne stressihäire.

2019. aasta juunis teatas politsei kaebajale oma otsusest uurimine lõpetada, mille riigiprokurör kinnitas. Arvestades endise partneri eitust ja olemasolevaid tõendeid, ei olnud väidetava seksuaalse vägivalla osas piisavalt tõendeid ning edasine uurimine tõenäoliselt tõenduslikku olukorda ei parandaks.

Mis puudutab väidetavat füüsilist vägivalda, siis kuna Islandi karistusseadustiku (edaspidi „GPC“) artikkel 218b, mis kriminaliseeris konkreetselt koduvägivalla, ei olnud vastu võetud enne 2016. aastat, sai väidetavat käitumist käsitleda ainult rünnakut käsitleva artikli 217 alusel. Kuna artikli 217 kohaste süütegude aegumistähtaeg oli möödunud, ei olnud süüdistuse esitamine enam võimalik.

EIK-sse pöördudes tugines kaebaja artiklitele 3 ja 8 eraldi ja koostoimes artikliga 14. Kaebaja leidis, et ametivõimud ei olnud teda kaitsnud ega läbi viinud tõhusat uurimist ning et ta oli naisena diskrimineerimise ohvriks langenud. Ta leidis, et ametivõimud pole süstemaatiliselt suutnud uurida ja võidelda koduvägivalla vastu ning esitada süüdistust teo toimepanijale.

EIK seisukohad

Artiklid 3 ja 8

EIK märkis, et väidetav vägivald, kui see osutub tõendatuks, oli piisavalt tõsine, et saavutada artikli 3 kohaldamisalasse toomiseks vajalik minimaalne raskusaste. Kuigi artikli 3 kohane lävi oli seega täidetud, uuris EIK kaebaja kaebusi samaaegselt artiklite 3 ja 8 alusel.

(i) Õigusraamistik

Kuigi artikkel 218b ei olnud GPC-sse lisatud enne 2016. aastat, oli õigusraamistik juba ette näinud karmimad karistused koduvägivalla juhtumite puhul. GPC artikli 70 lõige 3 sätestas, et toimepanija ja ohvri vahelist lähedast suhet tuleks pidada raskendavaks asjaoluks, kui see suhe suurendas kuriteo raskust. Seega võimaldas see säte artiklite 217 ja 218 üldiste rünnakusätete alusel menetletud koduvägivalla juhtumite puhul karmimaid karistusi. Kuigi Istanbuli konventsioon nõudis koduvägivalla kriminaliseerimist, ei näinud see ette konkreetseid iseseisvaid süütegusid ja lubas koduvägivalla lisamist kas konkreetsete süütegude koosseisuelemendina või raskendava asjaoluna teiste süütegude karistuste määramisel.

EIK märkis, et kuna Islandil sai kriminaalmenetlust sai algatada ametiülesande täitmisel, oli Islandi seadusandlik lähenemisviis kooskõlas asjakohaste rahvusvaheliste standarditega.

GPC artiklid 217 ja 218 olid kriminaliseerinud rünnaku, kehtestades artikli 217 alusel vähem tõsiste kuritegude puhul kaheaastase aegumistähtaaja. Kuigi pikemat aegumistähtaega võiks koduvägivalla juhtumite puhul pidada soovitavaks, arvestades selle olemust ja ohvrite erilist haavatavust, ei olnud kaheaastane periood iseenesest konventsiooni nõuetega vastuolus, kuna riikidel on aegumistähtaegade kehtestamisel lai kaalutusõigus.

Väidetava seksuaalse vägivalla osas keskendus GPC artikkel 194 asjakohasel ajal pigem nõusoleku puudumisele kui jõu kasutamisele. See oli kooskõlas vägistamise vastase kaitse arenevate standarditega. Kuigi artikli 194 hilisemad muudatused rõhutasid selgemalt nõusolekut, ei tähendanud see, et sündmuste ajal kehtinud õigusraamistik oleks olnud ebapiisav.

Mis puudutab väidetavat psühholoogilist vägivalda, siis enne artikli 218b vastuvõtmist ei sisaldanud Islandi seadusandlus peale lähisuhetes esinevate ähvarduste ja lähedaste isikute raske laimamise kriminaliseerimise GPC artiklite 233 ja 233b alusel ühtegi konkreetset sätet, mis kriminaliseeriks muud tüüpi psühholoogilist väärkohtlemist lähisuhetes. Selgesõnaline kohustus selline käitumine kriminaliseerida kehtestati Istanbuli konventsiooniga 2011. aastal. Island oli alustanud selle vastuvõtmiseks ettevalmistusi juba 2012. aastal, vaadates läbi oma õigusaktid, mille tulemusel kehtestati 2016. aastal artikkel 218b. Kuigi enne seda aega kehtinud artiklid 233 ja 233b ei olnud spetsiaalselt loodud intiimsuhetes esineva sunniviisilise kontrolli ja emotsionaalse väärkohtlemise keerulise dünaamika käsitlemiseks, ei nõudnud Istanbuli konventsioon riikidelt konkreetse seadusandliku lähenemisviisi vastuvõtmist. EIK leidis, et Islandi õigusraamistik ei jäänud alla konventsiooni miinimumstandardile.

(ii) Uurimise tõhusus

Kaebaja väited puudutasid sündmusi, mis leidsid aset 3 kuni 6 aastat enne seda, kui ta politseile kaebuse esitas. Koduvägivalla ohvrid kõhklevad sageli süüdistuse esitamisega kuni teatud aja möödumiseni, näiteks pärast suhte lõppemist väidetava toimepanijaga. Kuigi sellised viivitused ei tohiks iseenesest ohvrite väiteid kahjustada, arvestades koduvägivalla eripära, võivad need siiski mõjutada tõendite väärtust.

EIK märkis, et uurimine oli olnud igakülgne ja põhjalik. Politsei küsitles ühteteist tunnistajat. Asjaolu, et tunnistajate ütlused koosnesid peamiselt kaebaja jutustustest, mitte vägivalla otsestest vaatlustest, peegeldas pigem koduvägivalla uurimise olemust kui ametivõimudepoolseid vigu.

Mis puudutab väidetavat füüsilist vägivalda, siis GPC artikli 217 alusel ette nähtud süütegude aegumistähtaeg oli juba möödunud, kui kaebaja oma kaebuse esitas. Sellest hoolimata ei olnud ametivõimud tema väiteid ainuüksi sellel alusel otsekohe tagasi lükanud, vaid olid läbi viinud põhjaliku uurimise, et teha kindlaks asjakohased faktid. Puudus põhjus kahtluse alla seada ametivõimude poolt väidetavate tegude liigitamist GPC artikli 217, mitte artikli 218 alla kuuluvaks, millest viimase puhul oleks kehtinud pikem aegumistähtaeg. Ametivõimud olid ka otseselt kaalunud artikli 218b kohaldatavust, mis nägi ette pikema aegumistähtaaja. Nad olid teinud siiraid pingutusi faktide väljaselgitamiseks ja õiguslikult oluliste võimaluste uurimiseks, enne kui otsustasid, et süüdistuse esitamine ei olnud teostatav nii aegumistähtaaja möödumise kui ka kriminaalõiguses kehtiva tagasiulatuva jõu puudumise põhimõtte tõttu.

Väidetava seksuaalse vägivalla osas olid ametivõimud läbi viinud põhjaliku uurimise ja olemasolevate tõendite hindamise. Nende järeldust, et need ei olnud süüdistuse esitamiseks piisavad, ei saanud pidada meelevaldseks.

Väidetav psühholoogiline vägivald, mida kaebaja esialgses politseile esitatud kaebuses ei mainitud, oli siiski uurimise all. Artikli 233b võimaliku kohaldamise osas põhines riigiprokuröri otsus toimiku kui terviku hindamisel ega piirdunud politsei poolt määratud klassifikatsiooniga. Puudus alus kritiseerida ametiasutusi järelduse eest, et kaebaja ja tunnistajate ütluste valguses ei olnud psühholoogilise vägivalda väited piisavad ega tõenäoliselt süüdimõistmiseni viivad.

Kuigi uurimises esines viivitusi, viidi see lõpule 14 kuu jooksul. Viivitused ei toonud kaasa tõendite ega süüdistuse esitamise seadusliku võimaluse kadumist.

EIK leidis, et süüdistuse esitamise võimatus oli pigem tõendite vaidlustamise tagajärg kui õigusraamistiku puudus või uurimise puudujääk, mis tervikuna vastas konventsiooni artiklites 3 ja 8 nõutud efektiivsuse nõuetele.

EIK ei tuvastanud artikli 3 ja 8 rikkumist.

Artikkel 14 koos artiklitega 3 ja 8

Kuna kaebaja ei olnud väitnud individuaalset diskrimineerivat kohtlemist, pidi EIK uurima, kas ta oli esitanud esmapilgul usutavaid tõendeid struktuurilise eelarvamuse või ebaproportsionaalse mõju kohta, mis oleks võinud tõendamiskohustuse valitsusele üle kanda.

EIK leidis, et oli vaieldamatu, et Islandil puudutas seksuaal- ja koduvägivald peamiselt naisi. Kaebaja esitatud statistika näitas, et valdav enamus ohvritest olid naised, samas kui enamik toimepanijaid olid mehed. See asjaolu ei kajasta aga iseenesest ametivõimude diskrimineerivat poliitikat või käitumist ega üldiste meetmete ebaproportsionaalset mõju, vaid pigem laiemat ühiskondlikku probleemi.

EIK viitas, et Island on/oli rahvusvahelistes soolise võrdõiguslikkuse hindamistes kõrgel kohal ja oli ellu viinud arvukalt seksuaalse ja koduvägivalda vastu võitlemiseks suunatud reforme, sealhulgas 2016. aasta seadusandlikud reformid, millega kehtestati GPC artikkel 218b ja 2018. aastal spetsiaalsete uurimisrühmade loomine. Kuigi sellised üldised meetmed ei välistanud diskrimineerimise võimalust praktikas, pakkusid need asjakohast konteksti, et teha kindlaks, kas ilmne ebavõrdsus tulenes diskrimineerivast kavatsusest või tegevusetusest.

EIK leidis, et käesolev juhtum ei viidanud kuidagi sellele, et politseinikud või prokurörid oleksid püüdnud kaebajat veenda mitte kaebust esitama, andnud mõista, et ta oli süüdi, või näidanud üles eelarvamuslikku suhtumist naissoost ohvritesse.

EIK ei tuvastanud selles osas konventsiooni rikkumist.

[Lahend](#) (inglise keeles)

[Kokkuvõte](#) (inglise keeles)